

Sygn. akt: III AUa 37/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Ewa Chądyńska (spr.)

SSO del. Jacek Chrostek

Protokolant: stażysta Paulina Działońska

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2012 r. w Łodzi

sprawy **R. Ż.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wyrównanie świadczenia,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 28 lutego 2011 r., sygn. akt: VIII U 1322/10;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 37/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku R. Ż., zawartego w wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie VIII U 2776/08, odmówił R. Ż. wyrównania świadczenia od dnia 1 stycznia 1995 r.

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2011 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Rozstrzygnięcie to zostało poprzedzone ustaleniami faktycznymi, z których wynikało, że R. Ż. miał przyznane prawo do renty inwalidzkiej od dnia 30 stycznia 1995 roku. Podstawę wymiaru tego świadczenia stanowił dochód będący podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z jednego roku kalendarzowego, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł 70,92 %. Decyzją z dnia 4 grudnia 1998 r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość renty od 1 października 1995 r. tj. z okres 3 lat wstecz, licząc od daty złożenia wniosku o przeliczenia świadczenia, uznając swój błąd przy obliczaniu świadczenia i wypłacił wyrównanie z odsetkami za okres od 1 października 1995 r. do 30 listopada 1998 r. Do ustalenia wysokości podstawy wymiaru przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek za okres od stycznia 1968 r. do grudnia 1973 r., a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 131,49%.

Decyzją z dnia 1 stycznia 2006 roku organ rentowy przyznał R. Ż. z urzędu emeryturę od dnia 1 stycznia 2006 roku tj. od dnia nabycia uprawnień do emerytury. Jako podstawę wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru renty i dotychczasowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury - 131,49%. Ubezpieczony wniósł odwołanie od tej decyzji kwestionując wysokość emerytury. W toku postępowania odwoławczego od tej decyzji toczącego się początkowo w sprawie sygn. akt VIII U 592/06, a następnie VIII U 2776/08, w dniu 21 kwietnia 2006 roku wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie emerytury na podstawie zarobków z 20 lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia, załączając kserokopię legitymacji ubezpieczeniowej, w której wpisane były wynagrodzenia za lata 1960, 1963-1970 z Przedsiębiorstwa Produkcji i (...) S.A. Decyzją z dnia 24 maja 2006 r., zmienianej następnie decyzjami z 21 września 2006 r., 3 lutego 2009 r., 2 kwietnia 2009 r., 16 kwietnia 2009 r. i 2 czerwca 2009 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił wysokość emerytury wnioskodawcy od 1 kwietnia 2006 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek o przeliczenie, przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia tj. 1967 - 1988. Tak obliczona emerytura okazała się wyższa od dotychczas pobieranej.

Odwołanie wnioskodawcy od decyzji z dnia 1 stycznia 2006 r. zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 20 listopada 2006 r. w sprawie VIII U 592/06, od którego apelacja ubezpieczonego została oddalona prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 lipca 2008 r. w sprawie III AUa 922/07. Odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 24 maja 2006 r., zmienianej decyzjami z dnia 21 września 2006 r., 3 lutego 2009 r., 2 kwietnia 2009 r., 16 kwietnia 2009 r. i 2 czerwca 2009 r. zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie VIII U 2776/08. Apelacja ubezpieczonego od tego orzeczenia została oddalona prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 października 2009 r. z sprawie III AUa 903/09.

W toku postępowania w sprawie VIII U 592/06 na rozprawie w dniu 6 listopada 2006 r. wnioskodawca złożył wniosek o wyrównanie świadczenia za okres sprzed 2006 r., następnie na rozprawie w dniu 15 czerwca 2009 r. w sprawie VIII U 2776/08 rozszerzył roszczenie wnosząc o uwzględnienie dokonanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyliczeń wysokości decyzjami z dnia 2 i 16 kwietnia 2009 r. oraz z 2 czerwca 2009 r. za okres od przyznania renty inwalidzkiej, tj. od 1995 r. Postanowieniem zawartym w wyroku z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie VIII U 2776/08 Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł. do rozpoznania wniosek o wyrównanie renty i emerytury za okres od stycznia 1995 r. do czerwca 2009 r.

Poprzedni wniosek R. Ż. z dnia 10 października 2006 r. o wyrównanie emerytury za 3 lata wstecz został załatwiony decyzją odmowną z dnia 17 października 2006 r. Odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji zostało ostatecznie oddalone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 20 lutego 2009 r. w sprawie III AUa 297/08, mocą którego Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie VIII U 3020/06 i oddalił odwołanie, stwierdzając, iż brak jest podstaw do przyjęcia błędu organu rentowego i w konsekwencji przyznania wnioskodawcy prawa do przeliczenia i wyrównania jego świadczenia emerytalnego za 3 lata wstecz od daty złożenia wniosku z dnia 10 października 2006 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi doszedł do przekonania, że odwołanie nie jest uzasadnione i podlega oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Odnosząc się do zarzutu organu rentowego, Sąd Okręgowy wywiódł, że w sprawie nie ma podstaw do odrzucenia odwołania na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. Wprawdzie ubezpieczony wnosił już w przeszłości o wyrównania świadczenia za 3 lata wstecz od daty złożenia wniosku z 10 października 2006 r. w tym przedmiocie i jego odwołanie zostało ostatecznie oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 lutego 2009 r. w sprawie III AUa 297/08, lecz powyższe rozstrzygnięcie dotyczyło jedynie odmowy wyrównań wynikających z dwóch decyzji tj. decyzji z dnia 24 maja 2006 roku i zmieniającej ją decyzji z dnia 21 września 2006 roku. Przedmiotem niniejszego postępowania jest żądanie wnioskodawcy wyrównania świadczenia za okres od 1995 roku do daty wniosku złożonego na rozprawie w dniu 15 czerwca 2009 w sprawie VIII U 2776/08. Postanowieniem zawartym w wyroku z dnia 29 czerwca 2009 r. w powyższej sprawie Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w Łodzi przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych wnioski o wyrównanie renty i emerytury za okres od stycznia 1995 r. do czerwca 2009 r. Organ rentowy, decyzją z dnia 11 czerwca 2010 r., będącą w sporze w rozpoznawanej sprawie, odmówił wnioskodawcy prawa do wyrównania za powyższy okres i decyzja ta podlega merytorycznej kontroli sądowej.

Sąd Okręgowy wywiódł, że podstawę rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej stanowi przepis art. 133 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. Z przepisu tego wynika, że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości obowiązują ogólne zasady wypłaty emerytur i rent, tj. świadczenie przyznane lub podwyższone wypłaca się nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu (art. 133 ust. 1 pkt 1). Wyjątek stanowi sytuacja, w której ponowne ustalenie prawa do świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego lub odwoławczego. W rozpoznawanej sprawie nie mamy do czynienia z błędem organu rentowego. Wnioskodawca zgłosił w dniu 21 kwietnia 2006 r. wniosek o dokonanie przeliczenia świadczenia emerytalnego przyznanego mu decyzją z dnia 1 stycznia 2006 roku i załączył do tego wniosku legitymację ubezpieczeniową zawierającą wpisy określające wysokość zarobków w poszczególnych latach. Dopiero złożenie tego dokumentu umożliwiło przeliczenie emerytury wnioskodawcy w sposób satysfakcjonujący skarżącego. Powyższe okoliczności zostały podkreślone w uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wydany w sprawie VIII U 3020/06, a dotyczącej wniosku skarżącego z dnia 10 października 2006 roku o wyrównanie świadczenia za 3 lata wstecz.

Decyzjami zmieniającymi decyzję z dnia 24 maja 2006 r., tj. z dnia 3 lutego 2009 r., 2 kwietnia 2009 r., 16 kwietnia 2009 r. oraz 2 czerwca 2009 r. organ rentowy, po rozpoznaniu nowych dowodów złożonych przez ubezpieczonego, ponownie ustalał wysokość emerytury wnioskodawcy poczynając od 1 kwietnia 2006 r., czyli od dnia złożenia wniosku o przeliczenie i dokonywał każdorazowo wyrównania świadczenia, od tej daty do daty przyznania świadczenia w nowej wysokości. Zatem stwierdzić należy, że żądanie wnioskodawcy wyrównania świadczenia za okres od 1 kwietnia 2006 r. do 2 czerwca 2009 r. jest bezzasadne, bowiem zostało spełnione.

Użyte w art. 133 ust. 1 pkt 2 powyższej ustawy określenie "błąd organu rentowego" obejmuje sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania podwyższonego świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniechania tego organu, w tym także popełnioną na skutek niedbalstwa pracownika omyłkę przy kompletowaniu dokumentacji i wydawaniu decyzji. Przepis ten nie uchyla ograniczenia do trzech lat okresu wypłaty podwyższonych świadczeń także wtedy, gdy błąd organu rentowego jest wynikiem zawinienia jego pracownika.

Z powyższego wynika, że żądanie wnioskodawcy przyznania podwyższonych świadczeń za okres wcześniejszy niż 3 lata przed wydaniem decyzji przyznającej emeryturę nie znajduje podstaw w treści powołanego przepisu. Nie ma też podstaw do wyrównania świadczenia za okres 3 lat wstecz od zgłoszenia wniosku z dnia 21 kwietnia 2006 r., gdyż podwyższenie emerytury dopiero od 1 kwietnia 2006 r. nie było następstwem błędu organu rentowego. Podwyższenie tego świadczenia stało się możliwe dopiero po złożeniu przez odwołującego się nowego dowodu w postaci legitymacji ubezpieczeniowej z wpisanymi kwotami zarobków. Sąd Okręgowy zauważył, że w sprawie VIII U 2776/08 organ rentowy kolejnymi decyzjami przeliczał emeryturę skarżącego z uwagi na ujawniające się w toku postępowania dodatkowe dowody, które pozwalały na dokonywanie kolejnych przeliczeń z wyrównaniem od 1 kwietnia 2006 r. Ostatecznie ZUS uwzględnił wszystkie ujawnione w toku procesu dodatkowe elementy i z tego powodu odwołanie skarżącego w sprawie VIII U 2776/08 zostało oddalone.

Bezspornym jest, że kolejne decyzje organu rentowego były wydawane w oparciu o ujawniane w toku postępowania sądowego w sprawie VIII U 2776/08, w tym gromadzone z urzędu przez Sąd, nowe dowody mające wpływ na wysokość świadczenia skarżącego.

Nie ma zatem żadnych podstaw do wyrównania świadczenia skarżącego za okres poprzedzający miesiąc, w którym został zgłoszony wniosek o przeliczenie emerytury, tj. za okres przed 1 kwietnia 2006 r.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył ubezpieczony w drodze apelacji, w całości. Apelacja nie zawiera sprecyzowanych zarzutów ani wniosków apelacyjnych, ale z jej treści wynika jednoznacznie, iż ubezpieczony podtrzymuje swój wniosek o wyrównanie świadczenia od 1995 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, a dokonując subsumcji zastosował odpowiednie prawo materialne i właściwe reguły interpretacyjne. Zaskarżony wyrok oparty został na ustaleniach szczegółowo przedstawionych w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne. Przedmiotem sporu jest okoliczność czy zostały spełnione przesłanki do wyrównania świadczenia skarżącego za okres poprzedzający kwiecień 2006 r., tj. miesiąc, w którym ubezpieczony zgłosił wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury. Sąd Okręgowy trafnie rozpatrywał roszczenie skarżącego w płaszczyźnie art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Przepis ten stanowi, że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż: 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu (z zastrzeżeniem dotyczącymi renty rodzinnej); 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. Z treści tego przepisu wynika, iż regułą jest przyznanie przeliczonego świadczenia od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wyjątek od tej reguły zawarty jest w punkcie 2 powyższego przepisu, który daje podstawę prawną do przyznania ustalonego ponownie świadczenia za okres nie dłuższy niż okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, ale tylko wówczas, gdy odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. Sąd Okręgowy, po wnikliwej analizie stanu faktycznego, doszedł do słusznego przekonania, że w rozpoznawanej sprawie zastosowanie ma art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy, a nie ma żadnych podstaw do zastosowania art. 133 ust. 1 pkt 2 tej ustawy. Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że skarżący w trakcie postępowania odwoławczego w sprawie VIII U 2776/08 (poprzednia sygnatura akt VIII U 592/06), dniu 21 kwietnia 2006 r. przedłożył kserokopię legitymacji ubezpieczeniowej, która stała się podstawą przeliczenia podstawy wymiaru pobieranej emerytury. Decyzja w tym zakresie została wydana w dniu 24 maja 2006 r., a przeliczenie emerytury nastąpiło od pierwszego dnia miesiąca, w którym R. Ź. zgłosił wniosek, tj. od 1 kwietnia 2006 r., a kolejne składane dokumenty umożliwiły korzystniejsze przeliczenie świadczenia, co organ rentowy uczynił kolejnymi decyzjami, z wyrównaniem od daty wniesienia wniosku, tj. od 1 kwietnia 2006 r. Zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy nie popełnił błędu, bowiem pierwszy dokument umożliwiający przeliczenie emerytury został złożony wraz z wnioskiem w dniu 21 kwietnia 2006 r., wobec czego brak jest możliwości wyrównania świadczenia okres wsteczny. Decyzja organu rentowego z dnia 11 czerwca 2010 r. o odmowie wyrównania świadczenia od 1 stycznia 1995 r., wydana na skutek wniosku skarżącego, przekazanego postanowieniem zawartym w punkcie 2 wyroku z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie VIII U 2776/08, jest zgodna z prawem.

Sąd Okręgowy zasadnie zauważył, że wyrównanie świadczenia jest zawsze ograniczone do 3 lat wstecz, nawet w przypadku błędu organu rentowego. Żądanie wyrównania za okres dłuższy niż 3 lat od zgłoszenia wniosku przed skarżącego, pozbawione jest podstawy prawnej w świetle art. 133 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy, nawet gdyby przyznanie świadczenia w niższej niż należna wysokości było następstwem błędu organu rentowego. Sąd Okręgowy

– wbrew zarzutom skarżącego – wyjaśnił, że „błąd organu rentowego” obejmuje sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania podwyższonego świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w rozpoznawanej sprawie, przyznanie skarżącemu wyższej emerytury dopiero od 1 kwietnia 2006 r., tj. od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury, nie było błędem organu rentowego. Pojęcie "błędu organu rentowego" w prawie ubezpieczeń społecznych jest swoiste i szerokie, tzn. oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego, czy też niewłaściwych działań pracodawców albo nawet wadliwej techniki legislacyjnej, czyli skutkiem niejednoznaczności norm prawnych. Błędem organu rentowego jest także błędna wykładnia obowiązujących przepisów (z uzasadnienia uchwały SN z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97 OSNP 1998, nr 14, poz. 429). W orzecznictwie sądowym dominująca jest koncepcja tzw. obiektywnej błędności decyzji, która jest rezultatem przyjęcia założenia, że u podstaw błędu organu rentowego może leżeć zarówno wina pracodawcy, jak i błąd ustawodawcy. W związku z tym odpowiedzialność za wadliwość decyzji w sprawie świadczeń przerzuca się w całości na organy rentowe.

W rozpoznawanej sprawie nie zachodzi żadna tego rodzaju okoliczność. Przed 1 kwietnia 2006 r. organ rentowy nie dysponował dowodami w postaci dokumentów, które umożliwiłyby przyznanie emerytury wyższej niż pobierana przez skarżącego do 31 marca 2006 r. Okoliczność ta została ustalona w sposób nie budzący wątpliwości przez Sąd Okręgowy i w toku postępowania apelacyjnego nie została skutecznie zakwestionowana. Brak możliwości przyznania wyższej emerytury za okres 3 lat poprzedzających złożenie legitymacji ubezpieczeniowej została także ustalona w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 20 lutego 2009 r. w sprawie III AUa 297/08, mocą którego Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie VIII U 3020/06 i oddalił odwołanie, stwierdzając, iż brak jest podstaw do przyjęcia błędu organu rentowego i w konsekwencji przyznania wnioskodawcy prawa do przeliczenia i wyrównania jego świadczenia emerytalnego za 3 lata wstecz od daty złożenia wniosku z dnia 10 października 2006 r.

Kierując się powyższymi motywami, Sąd Apelacyjny w Łodzi, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.